

**Kroniek nr 37: van “Innemend Italië” op 773 ex.
Mijmeringen, bedenkingen, mededelingen, schrijfsels...**

Zoals beloofd in Kroniek nr 35 gaan we opnieuw op zoek naar enkele meridianen. Nu iets meer in het zuiden. We belanden in Rome en in Napels. De locaties waar we de lijnen vinden zijn ditmaal totaal verschillend.

Wie in Rome midden de Piazza della Repubblica staat kan het zich wellicht moeilijk voorstellen dat hij zich nog steeds binnen de muren van de voormalige thermen van keizer Diocletianus bevindt. Aan de noordelijke zijde merkt hij uiteraard de reusachtige restanten op van dit voormalige gebouw, maar aan de zuidelijke kant, in de richting van de Via Nazionale, is er weinig dat daarop wijst.

Nochtans volstaat het om de metro in te dalen om aan de zijkant van de tunnels, in enkele nissen, 2000 jaar geschiedenis te aanschouwen. Meer zelfs. Een beleefde vraag aan de portier van het prestigieuze Palazzo Naiadi leidt u naar de kelderverdieping om een blik te werpen op de voormalige baden. Spectaculair is het niet, maar het geeft wel een idee hoe uitgestrekt die thermen indertijd waren (13 hectaren!).

OMGEBOWUDE ROMEINSE THERMEN

In 1561 krijgt Michelangelo van paus Pius IV de opdracht om binnen de nog bestaande muren van die Romeinse ruïne een kerk neer te poten. Onmiddellijk rechts strekt zich een 44 meter lange bronzen meridiaan over de vloer uit. De tekenen van de dierenriem, alles in gekleurd marmer, zijn er duidelijk te herkennen. Het geheel

werd door paus Clemens XI op 6 oktober 1702 ingewijd. Precies om 12 uur 's middags piept de zon door een kleine opening die 20 meter hoger is aangebracht. U ziet nog goed hoe men een deel van de lijst uit het fronton heeft moeten weghalen. Tot 1846 bepaalde deze meridiaan het exacte middaguur in Rome. Daarna nam het kanonschot vanop de Engelenburcht die functie over. Sinds het begin van de 20ste eeuw gebeurt dit vanop de Janiculusheuvel.

EEN MERIDIAAN AAN DE VOET VAN EEN OBELISK

De meridiaan op de Piazza Montecitorio is letterlijk een buitenbeentje. Ten eerste omdat hij zich als enige van de besproken lijnen in open lucht bevindt en ten tweede omdat hij niet juist staat. De schaduwlijn wordt gevormd door een Egyptische obelisk die dateert uit de 6de eeuw voor Christus. Deze zonnwijzer kent een bewogen geschiedenis en is na enkele omzwervingen ten slotte hier geraakt een goede 2 eeuwen geleden.

Toen op het einde van vorige eeuw dit plein werd heraangelegd lag het in de bedoeling dat de meridiaan zou wijzen naar het toegangspoort van het Palazzo Montecitorio, waar het Parlement zitting houdt. Wie het plein bewandelt merkt dat die poging niet zo geslaagd is. Trouwens, uit vroegere getuigenissen blijkt dat de zonnwijzer ook vroeger reeds het noorden kwijt was. Of dit een verdoken signaal is naar de politieke beslissingen binnen dit paleis laat ik hier in het midden.

EEN MERIDIAAN IN HET ARCHEOLOGISCH MUSEUM

Verder in het zuiden zijn er nog meridianen onder andere in Catania en Palermo. Maar deze in Napels trekt onze speciale aandacht, voornamelijk omdat we die niet opgemerkt hebben. Maar we pleiten verzachtende omstandigheden.

Vooreerst is het de enige in de rij die zich niet in een of andere kerk bevindt, maar wel in het Nationaal Archeologisch Museum. En dit is zo rijk aan beelden en mozaïeken dat ik er wellicht achteloos overheen ben gestapt. Zowel letterlijk als figuurlijk. Meer ik kan me totaal niet inbeelden in wat voor een zaal dan ook deze meridiaan zich over de grond uittekent. Maar dit komt omdat ik al te verrast was door het herkennen van een aantal werken waarvan ik geen enkel vermoeden had dat deze zich in Napels bevonden. Dit is een van de leuke bijkomstigheden wanneer je nogal onvoorbereid een museum binnen stapt onder het motto: "laat maar komen!". Eigenlijk zouden we het nog meer moeten doen.

Foto Gisèle Crombez

Met bewondering keek ik naar de mozaïek van Alexander de Grote, de fresco's met Sappho, Paquio Proculo en de arena van Pompeï, de massa's beelden uit de collectie Farnese of afkomstig uit de thermen van Caracalla. En de impressionante groep rond de steigerende stier. Zo veel dat ik mij nog herinnerde vanuit mijn schoolboeken en de lessen geschiedenis en antieke cultuur.

PORNO LEUKER DAN EEN ZONNESTRAALTJE

Maar het leukste zaaltje stond niet in de schoolboeken. Meer zelfs. Tot voor enkele jaren was het *Gabinetto Segreto* nog niet toegankelijk voor het grote publiek. Het betreft een aantal erotische werken die teruggevonden werden tijdens de opgravingen in Pompei en Ercolano. Kortom, een verzameling tekeningen, schilderijen en voorwerpen die niet moet onder doen voor een hedendaags pornoboekje. Niet verwonderlijk dat men aanvankelijk dacht dat Pompei indertijd één borddeel was. Het kwam gewoon bij de historici van vroeger niet in gedachte dat 2.000 jaar geleden dergelijke erotische afbeeldingen in elke (rijkel!) slaapkamer te aanschouwen waren.

Toch nog een tip voor diegenen die het museum willen bezoeken. Doe het niet tijdens de Italiaanse vakantieperiode, maar wel in volle schooltijd. Dan heb je de meeste kans dat er ook schoolreizen het museum aandoen. En de eerste blik van de 14-jarige jongens en meisjes die deze zalen onverwacht binnen treden is goud waard. En de meridiaan? Welke meridiaan? Stop hem waar de zon niet schijnt! Keuze genoeg.

Ten slotte, lezer S.DV meldt me dat er in het Palazzo della Ragione te Bergamo ook nog een mooie meridiaan te vinden valt. Mijn laatste bezoek aan deze stad was in 2006. Misschien was ik toen meer op zoek naar het legendarische wapenschild van krijgsheer Colleoni, wat trouwens ook in het archeologisch museum te Napels een plaatsje zou verdienen.

***Behalve anders aangeduid zijn de foto's eigen materiaal**

Marc Vandebon
 Auteur van "Innemend Italië"
marc.vandebon@telenet.be
www.innemenditalie.be

Avondvullende voordrachten:

- Rome, andere paden
- Innemend Italië

Info op aanvraag

